

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน การประกอบอุตสาหกรรมประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยนั้นจัดได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมทางเลือกแก่ผู้ประกอบการเพราะเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าแก่ผู้ประกอบการเป็นจำนวนมาก ให้ผลตอบแทนค่อนข้างสูง ตลาดยังมีความต้องการบริโภคสินค้าชนิดดังกล่าวนี้ยังเป็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ไปยังต่างประเทศ มีมูลค่ารวมถึง 160,000 ล้านบาท

ดังนั้น ภาครัฐจึงพยายามส่งเสริมให้ภาคเอกชนหันมาประกอบอุตสาหกรรมประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์นี้ เนื่องจากต้องการสร้างมูลค่าเพิ่มในเม็ดเงินผลตอบแทนที่ค่อนข้างสูงที่ตกสู่ภาครัฐในรูปแบบภาษีจากการประกอบธุรกิจเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ จึงเป็นที่มาของการขยายตัวทางเศรษฐกิจในการประกอบอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา

อย่างไรก็ตาม แม้อุตสาหกรรมประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์จะมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังคงส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหามลพิษแก่ มนุษย์ สัตว์ พืชและสิ่งแวดล้อม¹ เนื่องจากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยวัสดุต่างๆ จำนวนมาก ยกตัวอย่างเช่น โทรศัพท์มือถือจะมีชิ้นส่วนมากถึง 500-1000 ชิ้น² ซึ่งชิ้นส่วนต่างๆ จะมีโลหะหนักพวกเบริลเลียม ตะกั่ว แคดเมียม ปรอท หรือโครเมียม ฯลฯ เป็นส่วนประกอบ³ โดยโลหะหนักพวกนี้สลายตัวได้ยาก อีกทั้งเป็นอันตรายทั้งต่อมนุษย์หรือสิ่งแวดล้อม และความเป็นพิษของโลหะหนักจะขึ้นอยู่กับแต่ละชนิดของโลหะหนัก และการรับเข้าไปในร่างกายทางระบบหายใจ

สุภาภรณ์ ศิริโสภณา. (2537). *การจัดการกากของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม* เอกสารประกอบการฝึกอบรม หลักสูตร การจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล (รุ่น 2) ศูนย์วิจัยและการฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. หน้า 1- 2.

Singhal P. (January 2005). *Integrated Product Policy Pilot Project-stage I Report : Nokia Espoo*. Finland. เข้าถึงได้จาก: http://europa.eu.int/comm/environment/ipo/pdf/impact_nokia.pdf อ้างถึง: กรีนพีซ. (2549). *ขยะอิเล็กทรอนิกส์มหันตภัยไทย*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.greenpeace.or.th>.

กรีนพีซ. *อ้างแล้ว* ฝั่งกรรทที่ 2

ระบบทางเดินอาหาร หรือผิวหนัง' นอกจากนี้ยังประกอบไปด้วยสารเคมีอันตรายหลายชนิด เช่น สารทนไฟทำจากโบรมีน โพลีไวนิลคลอไรด์ (PVC) และแบเรียม เป็นต้น' โดยโลหะหนักและสารเคมีอันตรายเหล่านี้จะไม่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้ในสภาพการใช้งานปกติ แต่เมื่อผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์หมดอายุการใช้งานหรือถูกทิ้งรวมกับขยะมูลฝอยจากชุมชนทั่วไป และได้รับการกำจัดในรูปแบบเดียวกับขยะมูลฝอยจากชุมชนทั่วไป คือ มีการบด อัด และนำไปเผาด้วยเตาเผาหรือการฝังกลบอย่างไม่ปลอดภัย เมื่อนั้น โลหะหนักและสารเคมีอันตรายเหล่านี้จะก่อให้เกิดมลภาวะร้ายแรงต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม' โดยจะทำให้ผู้ที่ต้องอยู่ใกล้ชิดหรือสัมผัสได้รับความเสี่ยงเมื่อมีการกำจัดผลิตภัณฑ์นั้นอย่างไม่ถูกต้อง ดังนั้น วิธีการกำจัดของเสียอันตรายจากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์นั้นจึงไม่อาจใช้วิธีการกำจัดได้เช่นเดียวกับวิธีการกำจัดของเสียหรือขยะทั่วไปที่กำจัดโดยวิธีการเผาด้วยเตาเผา หรือการฝังกลบ' แต่จะต้องมีวิธีการกำจัดโดยเฉพาะ ซึ่งวิธีการในการกำจัดของเสียอันตรายจากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์อย่างเหมาะสม และถูกวิธีได้แก่ การนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่^๘ และการลดความเป็นอันตรายของผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ตั้งแต่ในกระบวนการผลิต

โดยความเป็นพิษของโลหะหนัก และสารเคมีอันตรายที่เป็นส่วนประกอบของเสียอันตรายจากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก' ดังนี้

1. การเกิดโรคพิษเรื้อรังในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพที่เกี่ยวข้องอาจเป็นลูกจ้างที่ปฏิบัติงานในโรงงานอุตสาหกรรม และรวมถึงประชาชนทั่วไป ที่มีแนวโน้มของการเกิดโรคพิษเรื้อรังสูงขึ้น ซึ่งจะคุกคามและทำอันตรายต่อสุขภาพร่างกายมากขึ้นในระยะต่อไป

^๗ อัจฉรา พุ่มฉัตร. (2549). *วิธีการจัดเก็บสารเคมี*. วารสารกรมวิทยาศาสตร์บริการ. เข้าถึงได้จาก : <http://www.thaienvironment.net>

^๘ กรีนพีซ. *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 2*.

^๙ จูตินันท์ ศรีสถิต และอวยพร แต้ชูตระกูล. (มีนาคม-เมษายน 2547). *ขยะอิเล็กทรอนิกส์ด้านมิติของชีวิตยุคดิจิทัล*. วารสาร โลกสีเขียว 13. หน้า 20-28.

^{๑๐} เนื่องจากการเผาด้วยเตาเผาอาจก่อให้เกิดก๊าซพิษที่เกิดจากการเผาไหม้แล้วทำให้เป็นอันตรายต่อสุขภาพมนุษย์และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังก่อให้เกิดเชื้อเพลิงจากการเผาไหม้ซึ่งมีโลหะหนักเป็นองค์ประกอบทำให้ต้องทำการฝังกลบอีกครั้ง และในการฝังกลบนั้น เนื่องจากคงได้กล่าวมาแล้วว่าของเสียอันตรายจากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์จะมีโลหะหนักเป็นส่วนประกอบ ซึ่งหากกระทำไม่ถูกวิธีและไม่ปลอดภัยอาจเกิดการรั่วซึมของโลหะหนักออกไปปนเปื้อนกับน้ำใต้ดินและก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม: สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. (2546). *ศูนย์แลกเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้ คอมพิวเตอร์กับการรีไซเคิล*. กรุงเทพมหานคร. สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. หน้า 214.

^{๑๑} ศูนย์แลกเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้คอมพิวเตอร์กับการรีไซเคิล. (กรกฎาคม - ธันวาคม 2547). *ขยะอิเล็กทรอนิกส์*. วารสารผลิใบ ปีที่ 11. ฉบับที่ 62-64. หน้า 2-14.

^{๑๒} ไปรดดูร ละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ภาคผนวก จ. หน้า 247.

2. การตรวจพบสารเคมีจากของเสียอันตรายปนเปื้อนและตกค้างในน้ำ ผิวดิน น้ำใต้ดิน และดินในพื้นที่อุตสาหกรรม และพื้นที่อื่นๆ ซึ่งเกิดจากการนำของเสียอันตรายไปฝังโดยไม่ถูกวิธี อาจทำให้มีการปนเปื้อนของเสียอันตรายในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งจะเกิดอันตรายแก่สิ่งมีชีวิตและมนุษย์ในระยะยาว เนื่องจากการได้รับสารพิษซึ่งแพร่กระจายตกค้างอยู่ในอาหารและสิ่งแวดล้อม เข้าไปสะสมไว้ในร่างกายที่ละน้อย

3. การเกิดอุบัติเหตุจากของเสียอันตราย โดยการระเบิดหรือไฟไหม้ ซึ่งเกิดจากการเก็บของเสียอันตรายที่มีลักษณะไวไฟหรือติดไฟง่ายในสถานที่ต่างๆ จะต้องมีมาตรการระมัดระวังการติดไฟหรือระเบิด นอกจากนี้การนำของเสียต่างชนิดกันมาผสมกัน อาจมีปฏิกิริยาเคมีต่อกันอย่างรุนแรงจนเกิดระเบิดขึ้น ทำอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินได้¹⁰

ดังกล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ถึงความร้ายแรงของพิษภัยที่เกิดจากของเสียอันตรายจากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งปัจจุบันภาครัฐยังไม่มีแนวทางในการจัดการควบคุมกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสม¹¹ อีกทั้งประชาชนจำนวนมากยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องถึงพิษภัยของของเสียอันตรายจากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ดังจะเห็นได้จากปัญหาในการจัดการของเสียอันตรายจากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวม การคัดแยก การขนส่ง และการกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนซึ่งรวมถึงของเสียอันตรายจากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ยังไม่ถูกต้องเหมาะสม¹² และไม่มี การจัดการอย่างเป็นระบบ ปัจจุบันสถานประกอบการตลอดจนบ้านเรือนและชุมชนต่างๆ ส่วนใหญ่มักทิ้งของเสียอันตรายจากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ปะปนกับของเสียหรือขยะมูลฝอยทั่วไป ทำให้มีการปนเปื้อนและแพร่กระจายของสารพิษในสิ่งแวดล้อม

2. การลักลอบทิ้งของเสียอันตรายดังกล่าวในสถานที่สาธารณะ เนื่องจากกระบวนการผลิตในภาคอุตสาหกรรม ยังไม่มีระบบการจัดการของเสียอันตรายที่ดีพอ ของเสียอันตรายที่ยังไม่ได้กำจัดมีจำนวนไม่น้อยที่มีการลักลอบนำไปทิ้งในสถานที่ต่างๆ และยังเป็นผลมาจากค่าใช้จ่ายในการกำจัดของเสียอันตรายชั้นข้างสูง ทำให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ไม่นิยมส่งไปกำจัด แต่นำไปทิ้งร่วมกับขยะมูลฝอยต่างๆ ไป หรือลักลอบทิ้งของเสียอันตรายดังกล่าวในสถานที่สาธารณะ นอกจากนี้ยังรวมถึงการนำเข้าหรือลักลอบทิ้งของเสียอันตรายจากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศในรูปของผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้แล้วด้วย

¹⁰ สุภาภรณ์ สิริโสภณา. *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1*.

บริรักษ์ คอนซัล แชนท์ทอพล เทคโนโลยี จำกัด. (2547). *รายงานฉบับหลักโครงการจัดตั้งศูนย์จัดการของเสียเคมีวัตถุจากชุมชน*. เสนอต่อกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร. กรมควบคุมมลพิษ. หน้า 1.

¹¹ กำนาง วรศักดิ์. (2545). *กฎหมายสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์วิญญูชน. หน้า 351.

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีมาตรการในการควบคุม และการจัดการของเสียอันตรายจากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ที่นับวันของเสียอันตรายเหล่านี้มีแต่จะเพิ่มสูงยิ่งขึ้น โดยใช้มาตรการทางกฎหมายบังคับและควบคุมเพื่อการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

ดังนั้น เมื่อปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นในประเทศไทย ภาครัฐจึงได้ปรับใช้มาตรการทางกฎหมายในการสร้างกีดกันขึ้นเพื่อป้องกันมิให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของทั้งมนุษย์และสัตว์ รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม¹³ โดยตราในรูปของกฎหมาย¹⁴ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ และ พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ จึงเป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณาต่อไปว่า กฎหมายของไทยที่ตราขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องมือในการกำกับ ดูแล ควบคุมมิให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม จะมีสภาพบังคับใช้เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเพียงใด

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาดังกล่าวกลุ่มสหภาพยุโรปได้ออกระเบียบว่าด้วยการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์(The Restriction of the Use of Certain Hazardous Substances in Electrical and Electronic Equipment) (RoHS)¹⁵ ซึ่งมุ่งเน้นการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และทำให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด โดยระเบียบดังกล่าวนี้เสนอให้ใช้สารอื่นทดแทนสารตะกั่ว สารปรอท สารแคดเมียม 6(Cr-VI) สารโพลีโบรมิเนทไบฟีนิล (Poly Brominated Biphenyls-PBB) และ สารโพลีโบรมิเนทไดฟีนิลอีเทอร์ (Poly Brominated Diphenylethers-PBDE)¹⁶ ซึ่งเป็นสารตั้งต้น ในการผลิตสินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

จึงเห็นได้ว่า เมื่อสหภาพยุโรปได้มีมาตรการดังกล่าวเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดปัญหาดังกล่าวก็สามารถปรับใช้มาตรการดังกล่าวในการแก้ไขปัญหาได้ แต่หากพิจารณาถึงกฎหมาย ที่ใช้ในการควบคุมมลพิษของไทยนั้นเห็นว่ายังไม่มีมาตรการที่เฉพาะเจาะจงกับการแก้ไข

¹³ วิลาสินี อินทรพรอุดม. (2549). *มาตรการทางกฎหมายในการจัดการของเสียอันตรายจากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 2.

¹⁴ ฉัตรชัย ศักดิ์ชัยเจริญกุล. (2546). *มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการทิ้งทำลายซากสินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 2.

¹⁵ DIRECTIVE 2002/95/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 27 January 2003 on the Restriction of the Use of Certain Hazardous Substances in Electrical and Electronic Equipment.

¹⁶ ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ (เอ็มเทค) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2547). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสารปนเปื้อนในผลิตภัณฑ์*. พิมพ์ครั้งที่ 1. หน้า 1.

ปัญหาในการควบคุมในการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว จึงควรที่จะมีการออกกฎหมายใหม่ออกมารองรับหรือหาทางปรับใช้มาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่เดิมให้สอดคล้องกับปัญหาในการควบคุมในการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษาจากระเบียบว่าด้วยการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ว่าจะมีความเหมาะสมกับการปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาในการควบคุมการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นแนวทางในการบังคับใช้ของกฎหมายไทยให้มีความสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาการควบคุมการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และเหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้เขียนเห็นว่าควรที่จะศึกษาถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาการควบคุมการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์จากระเบียบว่าด้วยการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เพราะผลจากระเบียบดังกล่าวมีผลใช้บังคับกับผู้ผลิตที่ส่งสินค้าที่อยู่ในขอบข่ายของระเบียบดังกล่าวต้องปฏิบัติตามมาตรการและเงื่อนไขที่กำหนดในระเบียบดังกล่าวจึงจะสามารถส่งสินค้าที่อยู่ในขอบข่ายดังกล่าวไปขายในกลุ่มสหภาพยุโรป เมื่อพิจารณาแล้วประเทศไทยได้ส่งสินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจัดว่าเป็นสินค้าที่อยู่ในขอบข่ายไปยังสหภาพยุโรป ดังนั้นหากประเทศไทยไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่สอดคล้องกับระเบียบดังกล่าวก็จะทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ผลิตโดยภาวะสูญเสียโอกาสทางเศรษฐกิจในการส่งสินค้าที่อยู่ในขอบข่ายไปขาย ในกลุ่มสหภาพยุโรป ซึ่งมองดูว่าเป็นการกีดกันทางการค้าอย่างหนึ่ง โดยอาศัยเครื่องมือทางกฎหมายและความได้เปรียบทางเทคโนโลยีการจัดการเป็นเครื่องมือในการกีดกัน แต่ผู้เขียนเห็นว่าปัญหาผลกระทบจากการควบคุมการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์นั้น หากมิได้มีการแก้ไข ปัญหาดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อถึงกันได้ไม่ว่าปัญหาจะเกิดขึ้นจากทวีปใดก็ตาม ย่อมส่งผลกระทบต่อถึงกันหมด เพราะสภาพแวดล้อมของโลกเชื่อมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่สามารถแยกออกจากกันได้ แม้ว่าโลกจะมีขนาดใหญ่แต่การกระจายแพร่มลพิษก็สามารถกระจายจากฝากโลกหนึ่งไปสู่อีกฝากโลกหนึ่งได้ ดังนั้นการที่กลุ่มสหภาพยุโรปได้ออกระเบียบดังกล่าวมานี้จึงเป็นการออกระเบียบด้วยความชอบธรรมสอดคล้องกับปฏิญญาสากล Agenda 21¹⁷ ว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน และ อนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายและการกำจัดของเสียอันตรายข้ามแดน พ.ศ.2532 (The Basel Convention on the Control of Transboundary Movement of Hazardous Wastes and their Disposal

¹⁷ กระทรวงการต่างประเทศ. (2537). *Agenda 21*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.mfa.go.th/web/1017.php>

1989)¹⁸ จึงทำให้ประเทศไทยโดยภาครัฐและภาคเอกชนที่ประกอบการการผลิตอุตสาหกรรมประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ต้องปรับตัวเตรียมความพร้อมต่อการปฏิบัติตามเงื่อนไขในระเบียบว่าด้วยการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อันเป็นการพลิกวิกฤตเป็นโอกาสและจัดได้ว่าเป็นการแก้ไขปัญหาย่างยั่งยืน เพราะเนื่องจากหากประเทศไทยมีพัฒนาการทางกฎหมายใกล้เคียงหรือเทียบเท่ากับมาตรการในระเบียบดังกล่าว จะทำให้ปัญหาในการเป็นตลาดรองรับสินค้าที่หมดอายุการใช้งานที่ก่อให้เกิดมลพิษเป็นอันหมดไป เนื่องจากต้องตกอยู่ภายใต้มาตรการทางกฎหมายที่ประเทศไทยกำหนดในการควบคุมการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เช่นกัน

ดังนั้น ปัญหาในการควบคุมการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ของสหภาพยุโรป เพื่อเป็นแนวทางในการออกมาตรการทางกฎหมาย ในการควบคุมการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ของไทย ให้สอดคล้องกับมาตรการในการควบคุมการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ของสหภาพยุโรปอันจะทำให้ผู้ผลิตไทยที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขที่ศึกษาจากระเบียบดังกล่าวของสหภาพยุโรป เกิดความชอบธรรมในการส่งสินค้าที่อยู่ในขอบข่ายไปยังกลุ่มสหภาพยุโรปได้ ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาคัดค้านที่มีผลกระทบต่อส่งออกและปัญหาเกี่ยวกับมลพิษที่จะเกิดผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ของคนไทยและประเทศไทย

ผลกระทบต่อผู้ผลิตที่มีต่อการประกาศใช้ระเบียบดังกล่าวของสหภาพยุโรปนี้ จึงเป็นที่มาของการศึกษานี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาถึงแนวคิดของการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศ

1.2.2 เพื่อศึกษาลักษณะและความรุนแรงของการก่อมลพิษจากสารอันตรายในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่มีผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

1.2.3 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงกฎหมายไทยและต่างประเทศที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

1.2.4 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงกฎระเบียบว่าด้วยการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศและผลกระทบต่อผู้ผลิตไทย

¹⁸ โดยกฤษฎีกาฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อลดการขนส่งเคลื่อนย้ายของเสียอันตรายระหว่างประเทศให้มีการจัดการของเสียอันตรายโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความปลอดภัยและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

1.3 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

การใช้สารอันตรายในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของผู้ใช้ ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายบังคับใช้โดยตรงที่เกี่ยวกับการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น รวมถึงลดจนถึงการมีผลกระทบต่อ การส่งออกผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไปต่างประเทศ เพราะหลายประเทศมีกฎหมาย กฎเกณฑ์และข้อบังคับ ที่เข้มงวดเกี่ยวกับการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ จึงสมควรทำการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา เพื่อหาหนทางแก้ไข โดยการออกกฎหมาย โดยตรงในการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ มาแก้ไขกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาเฉพาะการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ของต่างประเทศ และอนุสัญญาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการพิทักษ์ชั้นโอโซน พ.ศ.2528 (Vienna Convention for the Protection of Ozone Layer 1985) เพื่อการเสนอแนะ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

1.5 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการค้นคว้า และวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการสำรวจ ศึกษา วิเคราะห์ บทบัญญัติแห่งกฎหมายไทย กฎหมายต่างประเทศ และอนุสัญญาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยการพิทักษ์ชั้นโอโซน พ.ศ.2528 รวมทั้งศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร และบทความที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาวิจัย

1.6.1 ทำให้ทราบถึงแนวคิดการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศ

1.6.2 ทำให้ทราบถึงลักษณะและความรุนแรงของสารอันตรายที่นำมาใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย

1.6.3 ทำให้ทราบถึงมาตรการการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสิ่งแวดล้อมในเชิงการค้า

1.6.4 ทำให้ทราบถึงแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุง และแก้ไขมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิดในผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย